

Puremahaavat

Lääkärikirja Duodecim

28.4.2022

Yleislääketieteen erikoislääkäri Osmo Saarelma

- Puremahaavan arviointi
- Puremahaavan ensiapu
- Milloin hoitoon
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Puremahaava vaurioittaa kudoksia ja ihon rikkoutuessa voi aiheuttaa tulehduksen.
- Tavallisimmin puremahaava on koiran, kissan tai ihmisen aiheuttama.
- Ensiapuna haava on syytä puhdistaa runsaalla vedellä ja antiseptisellä liuoksella.
- Mahdollisesti irronneet kudoksen osat on syytä kuljettaa uhrin mukana hoitopaikkaan uudelleen kiinnitettäväksi.
- Puremahaavojen yhteydessä on syytä huolehtia jäykkäkouristussuojasta.

Puremahaavalla tarkoitetaan vauriota, jossa purema rikkoo ihon ja mahdollisesti sen alla olevia kudoksia. Purema, jossa iho ei rikkoudu, voi aiheuttaa kipua ja ihonalaisia verenvuotoja, mutta siitä ei yleensä ole muuta haittaa.

Puremahaavat voivat aiheuttaa terveydelle haittaa kahdella tavalla. Ensinnäkin, itse purema vaurioittaa kudoksia ja syvälle tunkeutuessaan voi aiheuttaa muutakin tuhoa kuin ihon rikkoutumisen. Toiseksi, vaurioituneesta ihosta uhrin elimistöön joutuu purijan suussa olevia bakteereita ja viruksia, jotka voivat aiheuttaa vakaviakin jälkiseurauksia.

Suomessa yleisin puremahaavan aiheuttaja on koira, sen jälkeen yleisyysjärjestyksessä tulevat kissa ja ihminen. Luonnonvaraisten eläinten puremat ovat harvinaisempia. Puremahaavana erillistapaus on [kyyn purema](#), jossa pääongelma ei ole itse haava vaan siitä elimistöön joutunut myrkky.

Kaikkiin puremahaavoihin liittyy [jäykkäkouristuksen](#) mahdollisuus. Paras tapa ehkäistä jäykkäkouristus on pitää rokotus voimassa (ks. tarkemmin [THL:n ohje](#) tetanusrokotuksesta tapaturmatilanteissa).

Puremahaavan arviointi

Puremahaavaa ja sen hoidon tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon sekä haavan sijainti että laajuus. Puremahaava aralla alueella kasvoissa tai korvalehdessä, suurten verisuonten, hermojen, jänteiden tai nivelten läheisyydessä edellyttää yleensä aina lääkärin arviota. Koiranpuremissa vaurio on yleensä selvästi nähtävissä, mutta kissan aiheuttama haava on usein pistohaavan tyyppinen, jossa ihossa on pienehkö vaurio mutta se saattaa kuitenkin ulottua syvempiin kudoksiin. Haavan repaleisuudella ja syntyneen kudostuhon määrällä tai mahdollisesti irronneilla kudospaleilla on merkitystä hoidon kannalta.

Erityisen tärkeää on panna merkille purijaa koskevat seikat. Jos kyseessä on eläin, pannaan merkille, onko sen käyttäytyminen poikkeavaa. Jos luonnonvarainen eläin puree ilman minkäänlaista ärsyttämistä, on otettava huomioon [vesikauhun](#) mahdollisuus. Kotieläinten puremissakin tämä on otettava huomioon, jos eläimen

käyttäytyminen on selvästi tavallisuudesta poikkeavaa. Ihmisen puremissa on tärkeää tietää, onko purija mahdollisesti [hepatiittiviruksen](#) tai [HI-viruksen](#) kantaja.

Puremahaavan ensiapu

Puremahaava on hyvä tuoreeltaan puhdistaa runsaalla vesijohtovedellä ja antiseptisellä liuoksella sekä peittää puhtaalla kuivalla siteellä tai muulla puhtaalla kankaalla. Jos on epäily vesikauhusta, puremahaava tulisi pestä vedellä ja saippualla ja huuhdella saippua tarkoin pois.

Purressa mahdollisesti irtautunut kudoksen osa, esimerkiksi korvolehden palanen voidaan ehkä kiinnittää uudestaan, joten se kannattaa kuljettaa uhrin mukana hoitopaikkaan puhtaassa vettä pitävässä pussissa, joka on upotettu kylmään veteen.

Milloin hoitoon

Aivan vähäiset puremahaavat, joissa ihovaurio on pieni eikä ole epäilyä hermojen tai jänteiden vauriosta (ks. [Yläraajan vammat](#), [Alaraajan vammat](#)), potilaalla on voimassa oleva jäykkäkouristusrokotus (viimeisestä pistoksesta alle 10 vuotta) eikä ole epäiltävissä vesikauhu-, maksatulehdus- tai HIV-tartuntaa, voi puhdistuksen jälkeen jättää ilman muita toimenpiteitä. Tällöinkin vauriota on seurattava, ja mikäli kehittyy tulehduksen merkinä turvotusta ja punoitusta, on syytä hakeutua hoitoon. Koiran puremista tulehtuu 5–20 %, kissan puremista 30–60 % ja ihmisen puremista n. 10 %.

Kaikkien muiden puremien arviointiin ja hoitoon on syytä hakea ammattiapua. Puremahaavojen ompelua yleensä vältetään tulehdusriskin vähentämiseksi muualla kuin kasvojen alueella. Sen sijaan antibioottihoito voi olla vähäiseltäkin näyttävissä puremissa tarpeen, erityisesti käsien alueen tai sukupuolielinten läheisyydessä olevien sekä nivelen sisälle tai luuhun asti ulottuvien haavojen hoidossa ja useimmiten kissan tai ihmisen aiheuttamissa puremahaavoissa.

Tärkeää raajojen puremahaavojen jälkihoidossa on kohoasento, joka ehkäisee turvotuksen ja tulehduksen kehittymistä.